

Eduskunta
Talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 4.10.2017

HE 100/2017 vp eduskunnalle alkoholilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausunto

Esityksen mukaan alkoholilain tarkoituksena on jatkossakin ehkäistä alkoholista aiheutuvia haittoja. Uudistuksen periaatteina ovat esimerkiksi Alkon vähittäismyyntimonopoliin ja nykyisen lupajärjestelmän säilyttäminen ja nykyisen lainsäädännön tarpeettomien, vanhentuneiden tai kankeiden normien purkaminen. Etelä-Suomen aluehallintovirasto pitää uudistuksen periaatteita kannatettavina. Uudistuksella ollaan purkamassa myös sellaisia normeja, joilla on oleellinen merkitys talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnassa sekä toisaalta ollaan myös lisäämässä turhia normeja. Esitys myös aiheuttaa lisäresurssitarpeita eri viranomaisille, mitä ei voi pitää kannatettavana. Uudistuksessa pyritään löytämään tasapaino alkoholin aiheuttamien kansanterveydellisten haittojen vähentämisen ja elinkeinoelämän tarpeiden välillä. Tässä ei ole kaikilta osin onnistuttu. Yhtenä keinona voisi olla alkoholinkulutuksen ohjaaminen kaduilta ja kodeista ravintoloihin. Ravintoloiden näkökulmasta esitys lienee negatiivinen tai parhaassakin tapauksessa neutraali. Harmaan talouden torjunta on uudessa alkoholilaissa jäämässä liian pienelle huomiolle.

Normien purkaminen anniskelussa

Anniskelulupien jaottelulla A- B- tai C-lupiin ei liene merkitystä nyky maailmassa. Vastaavan hoitajan pätevyysvaatimusten keventäminen on myös perusteltua. Anniskelualueisiin liittyvien rajoitusten purkaminen helpottaa elinkeinotoimintaa ja viranomaisvalvontaa. Norminpurkua olisi voitu jatkaa muuttamalla alkoholijuomien mainontaan liittyviä säädöksiä ravintoloiden ns. happy hour -tarjouksien sallimisen lisäksi. Esimerkiksi väkeviä ja mietoja alkoholijuomia koskevat mainontasäännökset voisi yhdenmukaistaa.

Uudistuksen voimaan tultua anniskelu-aika päättyisi jatkossakin klo 01.30, mutta anniskelua saisi jatkaa ravintolan omalla ilmoituksella enintään klo 04.00:ään. Ravintolan sulkemisvaatimuksesta luovuttaisiin, mutta ostetut alkoholijuomat pitäisi nauttia enintään tunnin kuluessa anniskeluajan päättymisestä. Lupakäsittely siis poistuisi, mutta ravintoloille tulisi vaatimuksia järjestyksenvalvonnasta. Lisäksi viranomaisilla olisi oikeus rajoittaa ja kieltää aamuyön anniskelu häiriöiden ehkäisemiseksi. Tarkeimmat säännökset jatkoaikailmoituksesta ja siihen liittyvistä selvityksistä annetaan

valtioneuvoston asetuksella. Jatkoaikailmoituksen elinkeinonharjoittajan hallinnollista takkaa keventävää vaikutusta ei vielä voida arvioida. Jatkoaika ei olisi jatkossa sallittu ulkoalueilla, mikä ei vastaa nykykäytäntöä. Muutos ravintoloiden aukioloajoissa ja lupakäytännössä johtanee sekä alkoholiviranomaisten, terveydensuojeluviranomaisen että yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaavien viranomaisten lisääntyvään resurssitarpeeseen.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunta

Alkoholilaissa tarkoitettuun elinkeinotoimintaan liittyy sekä verotukseen että terveyden suojeluun liittyviä velvoitteita. Erityisesti anniskelutoiminnan rakenteellisena ongelmana on paikoin ollut, että liiketoimintaa harjoitetaan siten, että veroja ja muita velvoitteita ei ole tarkoitukseen maksaa. Tällaiseen toimintaan ja toisaalta myös taloudellisissa vaikeuksissa olevaan elinkeinotoimintaan voi liittyä usein välinpitämättömyyttä alkoholilain säännöksiä kohtaan.

Hallituksen esityksen mukaan alkoholiluvan saamisen yleiset edellytykset muuttuvat nykyisestä niin, että oikeushenkilön omistajien taloudellista luotettavuutta ei enää arvioida. Luvanhaltijayhtiön voi omistaa vaikkapa vero- ja kirjanpitorikoksista vastikään tuomittu henkilö. Konkurssia ei voida jatkossa ottaa huomioon luvanhakijan taloudellista luotettavuutta arvioitaessa. Konkurssin ei pidäkään olla este luvan myöntämiselle, mutta se tulisi voida ottaa huomioon, kuten voimassa olevassa laissa. Edelleen luvan myöntämisen edellytykset puuttuisivat, jos hakijalta tai henkilöltä on viimeksi kuluneen kahden vuoden aikana peruutettu pysyvästi tämän lain mukainen lupa, taikka jos henkilö on käyttänyt määräysvaltaa oikeushenkilössä, jolta on saman ajan kuluessa peruutettu pysyvästi tämän lain mukainen lupa. Kaksi vuotta on liian lyhyt karenssi aika. Luvan peruutuksen merkitys häviää hallinto-oikeuksien määräämään täytäntöönpanon keskeytykseen ja pitkiin käsittelyaikoihin. Ainakin lainkohtaa tulisi täsmentää niin, että määräaika laskettaisiin lainvoimaisesta tuomiosta.

Valvontatoiminnan tehokkuuden vuoksi olisi syytä lisätä 13 §:ään maininta siitä, että verojen tai muiden julkisten maksujen laiminlyönniksi voidaan rinnastaa myös näiden maksujen perusteiden ilmoittaminen oleellisesti väärän sisältöisinä tai puutteellisinä.

Rikkomusten seuraamukset

Etelä- Suomen aluehallintovirasto katsoo, että esityksen seuraamussäännökset johtavat nykyisen seuraamuskäytännön muuttumisen nykyistä huomattavasti lievemmäksi. Erityisesti seuraamusmaksua yleisenä lainrikkomisen seuraamuksena tulisi harkita uudelleen. Seuraamusmaksun suuruus olisi sama kuin kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) mukainen laiminlyöntimaksu eli vähintään 300 ja enintään 1 000 euroa. Esitetyssä muodossa seuraamusmaksu ei kohtele erikokoisia luvanhaltijoita tasapuolisesti ja se on muutoinkin aivan liian alhainen. Laiminlyöntimaksun suuruus tulisi sitoa esimerkiksi valvontamaksun määrään, joka ottaisi huomioon luvanhaltijan maksukyvyn. Hallituksen esityksen perusteella seuraamusmaksusta muodostuisi paljon käytetty perusseuraamus ja se työllistäisi tarpeettomasti alkoholiviranomaista ja oikeusrekisterikeskusta. Esitetty kuuden kuukauden määräaika seuraamuksen määräämiselle on viranomaiselle liian lyhyt. Mikäli määräaika ylipäänsä katsotaan tarpeelliseksi, sen tulee olla yksi vuosi.

Seuraamusmaksu voi olla hankala harmaan talouden torjunnan näkökulmasta. Mikäli alkoholiviranomainen on määrännyt seuraamusmaksun 300 euroa verojen lainlyönneistä seurauksena, ei verottaja voine samasta asiasta tehdä jälkiverotuspäätöstä tai syyttäjä nostaa syytettä veropetoksesta tai muusta talousrikoksesta (kaksosirangaistavuuden kielto). Seuraamuksena verolainlyönneistä, kirjanpidon puutteista ja muissa luotettavuuteen vaikuttavissa seikoissa seuraamusmaksua ei tulisi soveltaa. Esityksen 71 § ei ole valvontaviranomaisen näkökulmasta toimiva kokonaisuus.

Ylitarkastaja

Riku-Matti Lehikoinen